

Meldpunt Participatiecentrum

Verslag van de meldingen die binnen gekomen
zijn bij de SP en PvdA in Leiden

3 juli 2012

Meldpunt Participatiecentrum

Inleiding

Sinds de opening van het 'Participatiecentrum' in Leiden, het centrum waar uitkeringsgerechtigden na aanvraag van een uitkering aan het werk moeten, zijn er klachten binnengekomen bij de SP Hulpdienst en de PvdA. Naar aanleiding van deze klachten hebben de SP en de PvdA besloten een gezamenlijk meldpunt te openen. Alle deelnemers van het participatiecentrum zijn opgeroepen om ervaringen – positief en negatief – te melden. Het doel was om deelnemers aan het woord te laten over hoe het participatiecentrum functioneert en hoe zij hun deelname ervaren. De centrale vraag was: worden uitkeringsgerechtigden goed op weg geholpen naar een betaalde baan?

In het vierde kwartaal van 2011 en het eerste kwartaal van 2012 zijn er in totaal 297 mensen in het Participatiecentrum gestart. Tussen 12 mei en 31 mei konden mensen hun ervaringen melden. Wij hebben in totaal 19 reacties ontvangen.

Dit rapport wordt aangeboden aan verantwoordelijk wethouder Jan-Jaap de Haan. De conclusies en aanbevelingen zullen door de PvdA en de SP direct na de zomer geagendeerd worden in de Leidse gemeenteraad.

Paul Day (Coördinator SP Hulpdienst Leiden)

Helma Baart (Bestuurslid PvdA Leiden)

Louk Rademaker (Raadslid SP Leiden)

Robert-Jan van Ette (Raadslid PvdA Leiden)

Anna van den Boogaard (duoraadslid PvdA Leiden)

Achtergrond

Politieke besluiten

Op 10 maart 2011 heeft de Leidse gemeenteraad de 'Beleidsvisie Participatie' aangenomen. Een belangrijk onderdeel van dit besluit is de oprichting van het 'Participatiecentrum'. Dit is wat er in de nota beschreven staat over het participatiecentrum:

'Direct na aanmelding op het werkplein gaat iedere klant verplicht naar het 'Participatiecentrum'. Daar gaat hij maximaal zes weken aan het werk voor 20 tot 36 uur per week, afhankelijk van persoonlijke omstandigheden. (...)

Het werk omvat eenvoudige productie- en inpakwerkzaamheden, fietsenherstel en montage, catering, groenvoorziening, postbezorging en ook werken in Het Warenhuis. (...) In de praktijk worden werknemersvaardigheden aangeleerd en getoetst. Er is aandacht voor regels op de werkvloer, contacten met collega's en leidinggevenden. Klanten krijgen de kans om praktische vaardigheden te verbeteren en competenties te oefenen. Indien nodig en gewenst kunnen trainingen (werknemersvaardigheden, sollicitatievaardigheden e.d.) worden gevolgd. Bemiddeling naar werk en begeleiding bij sollicitaties zijn onderdeel van het programma. De klant heeft een personal coach (casemanager van team Werk en Inkomen of een jobcoach van een re-integratiebedrijf). Aan het eind van het traject maken klant en personal coach gezamenlijk een keuze voor een vervolg.'

Uit de toelichting van wethouder De Haan bleek verder dat het Participatiecentrum drie doelstellingen heeft:

- Ten eerste moet het Participatiecentrum een afschrikkende werking hebben op mensen die een uitkeringsaanvraag willen doen (poortwachtersfunctie);
- Ten tweede moet er in het Participatiecentrum een analyse gemaakt worden van hoe de cliënt het snelst weer aan een betaalde baan geholpen kan worden; en
- Ten slot is het doel om 'werkritme' op te doen of te behouden.

Uit het onderzoeksrapport 'Werklozen aan het Woord' van de SP blijkt dat simpel productiewerk over het algemeen nauwelijks het perspectief op een baan vergroot. De SP en PvdA hebben daarom gepleit om het participatiecentrum te beperken tot alleen 2 weken analyse. Dat voorstel is door een raadsmeerderheid verworpen, nadat wethouder De Haan verzekerd had dat de volle 6 weken nodig zijn voor een goede analyse. Op verzoek van D66 zijn wel de volgende toezegging gedaan door de wethouder:

- Er mag niet zonder nadenken altijd tot maximaal zes weken worden doorgegaan met het beoordelingstraject;
- De zeswekenperiode wordt na een jaar geëvalueerd.

Overigens hebben uiteindelijk GroenLinks en de VVD tegen de invoering van het participatiecentrum gestemd. GroenLinks omdat de waarborg voor zwakkeren onvoldoende was, de VVD omdat in de nota onvoldoende dwang voor werklozen was opgenomen.

Het participatiecentrum nu

In het vierde kwartaal van 2011 is het participatiecentrum officieel geopend. Het participatiecentrum omvat twee delen: het zogeheten 'Transfercentrum' en de 'Startwerklocatie'.

In het Transfercentrum worden trainingen gegeven, zijn hulporganisaties aanwezig en wordt de "Club van 100" georganiseerd. De Club van 100 is een groep van werklozen waarvan de kans groot is dat zij snel weer aan een baan komen. Binnen de Club van 100 kunnen cliënten ervaringen uitwisselen en training krijgen. De Startwerklocatie is de plek waar het simpele productiewerk gedaan wordt.

De eerste resultaten van de trajecten na het Participatiecentrum, in de periode van het laatste kwartaal van 2011 tot en met het tweede kwartaal van 2012, laten zien dat van de 496 werkzoekenden die in deze periode het traject hebben afgerond 76 gestart zijn met een Participatiebaan of stage, 30 afgesloten zijn zonder resultaat, 223 trajecten naar werk nog lopen en 167 mensen uit de uitkering zijn waarvan 108 ook daadwerkelijk een baan hebben gevonden. Een kleine 22% van de werkzoekenden die het Participatiecentrum heeft afgerond heeft dus een baan gevonden. Hoe deze resultaten zich verhouden ten opzichte van het verloopt voor de start van het Participatiecentrum en of er hier sprake is van een significante verbetering of verslechtering is ons nog onduidelijk. Het verstrekte cijfermateriaal geeft hier nog onvoldoende inzicht in.

Resultaten per thema

De reacties op ons meldpunt zijn in principe anoniem. Er is afgesproken dat wij niet letterlijk zullen citeren uit reacties, om zo te voorkomen dat dit rapport invloed heeft op de behandeling van de uitkeringsgerechtigden. Daarom behandelen we in dit deel van het rapport de reacties op basis van zes thema's. Bij elk thema rapporteren we over de genoemde problemen in een kwalitatieve zin. Dit betekent dus dat we geen cijfertjes geven over hoe vaak wat gebeurd is.

Alle reacties die wij gekregen hebben gingen over het werk-deel van het Participatiecentrum, de zogeheten Startwerklocatie. Het Transfercentrum is niet genoemd in de reacties, afgezien van de Club van 100.

Intimidatie

We hebben meerdere klachten ontvangen van vrouwen die zich geïntimideerd voelen door seksueel getinte "grappen" van zowel mede-uitkeringsgerechtigden én begeleiders. Bij directe intimidatie zoals billenknippen of uitschelden door mede-participanten wordt naar de mening van de respondenten niet ingegrepen door de begeleiding.

Daarnaast zijn meldingen binnengekomen dat allochtonen en autochtonen anders behandeld worden. Ook racistische grappen van medewerkers en begeleiders komen voor.

In het algemeen wordt de begeleiding omschreven als intimiderend. Naast de twee bovengenoemde voorbeelden wordt bijvoorbeeld ook genoemd dat een begeleider dreigt met het verspreiden van privacygevoelige informatie van een cliënt. Ook schijnt er een balletje te bestaan dat begeleiders naar cliënten toerollen als teken dat zij hun mond moeten houden. Deze manier van behandeling wordt ook als extreem demotiverend beschouwd.

Kritiek op de strenge begeleiding is niet mogelijk of mensen durven hier niet tegen te protesteren uit angst hun uitkering te verliezen. Zie voor een aanvulling op dit thema het stuk over 'Kritiek niet toegestaan'.

Gebrek aan perspectief

De mensen die gereageerd hebben op ons meldpunt hebben een diverse achtergrond: van ondernemers die hun bedrijf door de crisis failliet zagen gaan tot alleenstaande moeders. Allen hebben zij het gevoel dat ze volstrekt nutteloos en geestdodend werk aan het doen zijn dat hen niet sneller aan een baan helpt.

De werkzaamheden bij het Participatiecentrum bestaan uit bijvoorbeeld het inpakken van schroefjes, sponzen of handschoenen. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt naar de achtergrond van de werkzoekenden. Wie wel en wie niet dit werk moet doen lijkt willekeurig: sommigen worden na 2 weken aangemeld bij de 'Club van 100', maar wat de criteria zijn om daarvoor in aanmerking te komen is niet helder.

Door het nutteloze werk zeggen cliënten dat ze minder tijd en energie hebben om een baan te zoeken. Sollicitaties zijn niet mogelijk zolang men verplicht moet werken in het Participatiecentrum. Eén keer werd een sollicitatie openlijk gesaboteerd door de coach, meerdere keren werden eigen suggesties voor sollicitaties of verzoeken om ander werk afgewezen door de begeleiders.

In het verlengde hiervan zijn enkele ontevreden reacties over de kennisvernietiging. Veel mensen hebben werkervaring in een bepaald werkgebied dat niet gerelateerd is aan het werk in het Participatiecentrum. In plaats van bij te blijven in hun eigen vakgebied, moeten ze nu zinloze arbeid verrichten.

Kritiek niet toegestaan

Naast veel kritiek op het participatiecentrum, zoals hierboven genoemd (slechte behandeling en gebrek aan perspectief), is er ook veel kritiek op de begeleiding. Kritiek blijkt niet toegestaan te zijn. In de meeste reacties op ons meldpunt wordt beschreven dat hun mening niet wordt gewaardeerd. In het verlengde daarvan worden mensen verplicht positief te zijn. Dit houdt in dat de deelnemers vrolijk en enthousiast het centrum moeten binnenkomen. Als dit niet het geval is, wordt daar op intimiderende wijze op gewezen.

Langer dan 6 weken

Er zijn meerdere verhalen bekend van mensen die langer dan 6 weken moesten werken op het Participatiecentrum. De reden hiervoor is onduidelijk, hoewel het vermoeden bestaat dat allochtonen langer moeten werken op het Participatiecentrum dan autochtonen.

Strafkortingen

Binnen de reacties zaten een aantal mensen die een korting op hun uitkering hadden gekregen. Er is één melding binnengekomen van iemand die gekort werd op de uitkering nadat deze persoon een aantal dagen ziek was. In een soortgelijk geval is gedreigd met een strafkorting. Een korting van 10% is uitgedeeld nadat een cliënt meerdere keren geklaagd had over de stompzinnigheid van het werk.

Suggesties

De PvdA en de SP hebben ook gevraagd naar concrete suggesties voor verbetering van het Participatiecentrum. Er is slechts één suggestie naar voren gekomen: een verzoek om een onafhankelijk vertrouwenspersoon in te stellen. Daar zouden de deelnemers terecht kunnen als er sprake is van intimidatie of slechte begeleiding.

Conclusie

Op basis van de binnengekomen reacties kunnen wij de volgende conclusies trekken:

- De behandeling van de cliënten wordt als intimiderend en demotiverend ervaren. Dat vrijwel alle reacties de slechte behandeling noemen maakt dit zeer ernstig;
- De werkzaamheden in de Startwerklocatie worden als contraproductief ervaren in het zoeken naar een baan. Of de uitstroom naar werk (22%) nu is toegenomen door het Participatiecentrum is onduidelijk;
- De politieke doelstellingen van het participatiecentrum worden niet nageleefd. De werkwijze van het 'simpele productiewerk' verschilt niet van de 'oude' Startwerklocatie, in weerwil van politieke afspraken. Daarnaast worden er nauwelijks analyses gemaakt op basis waarvan mensen naar een vervolgtraject kunnen.

Daardoor is het voor de PvdA en de SP duidelijk dat het Participatiecentrum anders is dan in de gemeenteraad is afgesproken. Dat daarnaast de uitkeringsgerechtigden slecht behandeld worden is reden om het bestaansrecht van het Participatiecentrum in haar huidige vorm ter discussie te stellen. Dat zullen de SP en de PvdA doen door na de zomer met concrete voorstellen te komen en die ter discussie aan de gemeenteraad voor te leggen.